

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4407,
faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2021-11-

Nr. (21.1-25Mr.)3-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 12, 17, 20, 22, 28, 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija) parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 2, 12, 17, 20, 22, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo priedu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas). Teikiamas Įstatymo projektas 2021 m. lapkričio 9 d. svarstytas tarpinstituciniame pasitarime.

1. Įstatymo projektą paskatino parengti šilumos ūkio sektoriaus faktinės situacijos neatitiktis esamam teisiniam reguliavimui, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – Teismas)

2021 m. kovo 31 d. sprendimas (administracinė byla Nr. I-5-261/2021). Teismas pasisakė dėl įstatyminių nuostatų trūkumo siekiant nustatyti šilumos punktų, nuosavybės teise priklausančių šilumos tiekėjams, kuriais naudojasi daugiabučių namų gyventojai, sąnaudų padengimą. Ši nesprendžiama situacija gali sukelti Lietuvos šilumos vartotojams ir šilumos tiekėjams neigiamas technines, ekonomines bei socialines pasekmes. Todėl teikiamu Įstatymo projektu siūloma nustatyti konkretų turtinį įpareigojimą daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, kurie naudojami šilumos tiekėjams nuosavybės teise priklausančiu šilumos punktu, apmokėti (atlyginti) šilumos tiekėjams jiems nuosavybės teise priklausančių šilumos punktų įrenginių remonto ir kitas sąnaudas, kurios nėra įskaičiuotos į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) tarifą.

2. Vykdydami 2021 m. rugsėjo 9 d. įvykusio tarpinstitucinio pasitarimo „Dėl institucijų veiksmų dėl artėjančio šildymo sezono“ (protokolas Nr. LV-393 5 klausimas) sprendimą, kuriuo buvo pritarta tikslingumui numatyti galimybę šilumos tiekėjams vykdyti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) veiklą, taip pagerinant paslaugų kokybę, sumažinant energinius nuostolius bei užtikrinant konkurenciją šilumos punktų paslaugų teikėjų rinkoje, siūlome teikiamu Įstatymo projektu atsisakyti nuostatų, ribojančių galimybę šilumos tiekėjui vykdyti pastato vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrėtojo veiklą ir sudaryti sąlygas šilumos vartotojams pasirinkti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrėtoją (eksploatuotoją) konkurencinėmis sąlygomis.

3. Taip pat Įstatymo projektu siūloma pakeisti komplikuoatą nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojų atsiskaitymų už rezervinę galią šilumos tiekėjams nustatymo teisinį reglamentavimą.

4. Įstatymo projektu įgyvendinamos 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija) nuostatos.

Teikiame apibendrintą informaciją apie Įstatymo projektu sprendžiamas problemas, siūlomas problemų sprendimo priemones, priemonių kaštus ir naudą visuomenei:

I. Sprendžiama problema	<p>1. Lietuvos Respublikos Seimas 2011 m. rugsėjo 29 d. priėmė Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo pakeitimo įstatymą, kuriuo buvo įtvirtinta šilumos punkto sąvoka, pagal kurią šilumos punkto įrenginiai, būtini namo tinkamam eksploatavimui ir naudojimui, yra pripažįstami neatskiriama namo dalimi bei daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrąja daline nuosavybe, kurią draudžiama perduoti tretiesiems asmenims, kurie nėra šio namo butų ir patalpų savininkai. Tačiau ši įstatymo nuostata automatiškai neperleido šilumos tiekėjų ar trečiųjų asmenų šilumos punktų nuosavybės teisių daugiabučio namo gyventojams.</p> <p>Nors Šilumos ūkio įstatymas nustato, kad daugiabučio namo butų ir patalpų savininkai šilumos punkto įrenginius valdo, naudoja ir jais disponuoja bendrosios nuosavybės teise arba gali ją įgyti Įstatyme nustatytais būdais, tačiau šiuo metu kiekvienoje savivaldybėje yra skirtinga šilumos punktų nuosavybės situacija: yra savivaldybių, kuriose šilumos punktai priklauso daugiabučių namų butų savininkams, kitose – šilumos tiekėjams, kai kuriose savivaldybėse yra mišri situacija, kai dalį punktų valdo gyventojai, dalį – šilumos tiekėjas.</p> <p>Pažymėtina, kad pagal Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 2 dalies nuostatas draudžiama į šilumos kainą įtraukti sąnaudas, susijusias su šilumos punktų eksploatavimu, ir tai, kad nei dabar galiojanti šilumos kaina, nei priežiūros tarifas šilumos tiekėjui, t. y. esamam punkto įrenginių savininkui, nepadengia jokių sąnaudų, susijusių su šilumos punktais.</p> <p>Galiojančio Šilumos ūkio įstatymo ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatų kontekste daugiabučio namo šilumos punktas, kaip sudedamoji statinio šildymo ir karšto vandens sistemos dalis, yra ir bendrosios statinio inžinerinės sistemos, skirtos daugiau negu vieno inžinerinės sistemos naudotojo poreikiams tenkinti, sudedamoji ir neatskiriama dalis, kurią daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkai privalo proporcingai savo turto daliai išlaikyti. Įvertinant tai, darytina išvada, kad minėta tvarka suponuoja pareigą esamiems turto naudotojams naudotis turtu taip, kad nepagrįstai nebūtų pabloginta jo būklė bei sumažinta vertė, t. y. esant naudojamam turto gedimui, esami jo naudotojai privalo kompensuoti savininko patirtas turto atkūrimo iki gedimo buvusios būklės išlaidas, taip užtikrinant teisėtą turto savininko teisę į jo nuosavybės apsaugą.</p> <p>Atsižvelgiant į galiojančių įstatymų nuostatas ir siekiant teisinio aiškumo, užtikrinant šilumos punktų saugų ir patikimą eksploatavimą bei teisingą investicijų atlyginimą šilumos punktų savininkams, nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojo Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos aprašas¹, kuriame nustatyta daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų pareiga apmokėti šilumos punkto, kuris nuosavybės teise priklauso šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, priežiūros ir eksploatavimo sąnaudas, įskaitant remonto darbams reikalingas medžiagas, atsargines dalis ir įrenginius, kurios nėra įskaičiuotos į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros ir (ar)</p>
-------------------------	---

¹ Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 1-129 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymo Nr. 1-229 „Dėl Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, 3 priedas.

	<p>eksploatavimo tarifas.</p> <p>Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – Teismas)² pripažino, kad Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos aprašo¹ 3 priedo po 17 ir 18 lentelėmis esančių pastraipų antri sakiniai tiek, kiek jais nustatyta daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų pareiga apmokėti šilumos punkto, kuris nuosavybės teise priklauso šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui ar tretiesiems asmenims, priežiūros ir eksploatavimo sąnaudas, įskaitant remonto darbams reikalingas medžiagas, atsargines dalis ir įrenginius, kurios nėra įskaičiuotos į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros ir (ar) eksploatavimo tarifas, neturi pagrindo pagal įstatymą, todėl prieštarauja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punktui ir negali būti taikomos.</p> <p>2. Nuo 2012 m. galiojančio Įstatymo 20 straipsnio 2 dalis draudžia vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtoju būti šilumos tiekėjui, kuris tiekia šilumą tam namui, nors vidaus sistemų priežiūra yra konkurencinė veikla, o pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją (eksploatuotoją) Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta sprendimų priėmimo tvarka pasirenka daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai. Šis Įstatymo 20 straipsnio 4 dalies draudimas Lietuvos statistikos departamento duomenimis, galioja tik trimis didesiais Lietuvos miestams -Vilniui, Kaunui, Klaipėdai. Tokia draudžiamoji išimtis, suponuoją prielaidą, kad didžiuosiuose miestuose neskatinama pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojo (eksploatuotojo) konkurencija, tuo pačiu apribota galimybė šilumos vartotojams pasirinkti atitinkamą kvalifikaciją bei darbo patirtį turinčius pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojus (eksploatuotojus). Įvertinant tai, būtina visiems, atitinkamą kvalifikaciją turintiems rinkos dalyviams, sudaryti konkurencines sąlygas vykdyti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros veiklą, tuo užtikrinant šilumos vartotojams galimybę pasirinkti kvalifikuotą pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją (eksploatuotoją) konkurencingomis kainomis.</p> <p>3. Įstatymo projektu siekiama spręsti ginčus, kylančius tarp šilumos tiekėjų ir sveikatos priežiūros įstaigų, kurios pagal aplinkos ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatytą sveikatos priežiūros įstaigų sąrašą yra laikomos nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojais. Šie vartotojai, naudojantys šilumos tiekimo sistemą kaip rezervinį šildymo būdą, pagal Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodiką³ šilumos tiekėjui turi mokėti su rezervuota galia susijusių papildomų sąnaudų kompensaciją, dėl kurios dydžio paskaičiavimo ir kyla ginčai tarp šilumos tiekėjų ir sveikatos priežiūros įstaigų.</p> <p>4. Siekiama įgyvendinti 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija) nuostatas, kuriomis įtvirtinama: reikalavimas teikti vartotojams informaciją apie energinį naudingumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį centralizuoto šilumos tiekimo sistemose ir teisė šilumos vartotojams nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį ir atjungti viso pastato šildymo ir (ar) karšto vandens įrenginius nuo</p>
--	--

² Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. kovo 31 d. priėmė sprendimą (administracinė byla Nr. I-5-261/2021).

³ Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-228 „Dėl Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodikos patvirtinimo“.

	centralizuotos šilumos tiekimo sistemos tuo atveju, jeigu centralizuota šilumos tiekimo sistema neatitinka efektyvaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos kriterijų.
II. Siūlomos priemonės	<p>1. Atsižvelgdami į Teismo sprendimą ir siekdami įstatymo lygmeniu spręsti šilumos punktų sąnaudų atlyginimo šilumos tiekėjams klausimą, siūlome nustatyti konkretų turtinį įpareigojimą daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, kurie naudojami šilumos tiekėjams nuosavybės teise priklausančio šilumos punkto įrenginiais, apmokėti šilumos tiekėjui už daugiabučio namo šilumos punkto įrenginių, nuosavybės teise priklausančių šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui, remonto darbus, medžiagas, atsargines dalis ir įrenginius bei su tuo susijusias administracines sąnaudas, kurios nėra įskaičiuotos į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) tarifą. Šį užmokestį šilumos vartotojai apmoka šilumos tiekėjui proporcingai daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų daliai bendroje dalinėje nuosavybėje. Šilumos vartotojui išrašytoje sąskaitoje (mokėjimo pranešime) turi būti pateikta tiksli, aiški ir išsami informacija, pagrindžianti, kaip šilumos tiekėjas apskaičiavo užmokesčio už konkrečią daugiabučio namo šilumos punkto įrenginių, nuosavybės teise priklausančių šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui, patirtas sąnaudas, dydį.</p> <p>Nustatoma, kad šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjai ar tretieji asmenys turi organizuoti ir (ar) atlikti jiems nuosavybės teise priklausančių šilumos punktų įrenginių remonto darbus, už kuriuos nėra atsakingas pastato šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojas (eksploatuotojas) ir kurie nėra įtraukti į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) tarifą.</p> <p>Taip pat siūloma nustatyti pareigą šilumos tiekėjui užtikrinti saugą, patikimą ir ekonomišką daugiabučio namo šilumos punkto, nuosavybės teise priklausančio šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui, darbą.</p> <p>2. Įstatymo projektu siūloma atsisakyti Įstatymo nuostatų, ribojančių galimybę šilumos tiekėjui vykdyti pastato vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojo veiklą ir sudaryti galimybę šilumos vartotojams pasirinkti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją (eksploatuotoją) konkurencinėmis sąlygomis.</p> <p>3. Įstatymo projektu siūloma atsisakyti esamo teisinio reguliavimo, įtvirtinančio kompensaciją už rezervinę galią, o įstatymu nustatyti, kad nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojas, kuris naudojami aprūpinimo šiluma sistema tik kaip rezervine, už rezervinio šildymo būdo paslaugą šilumos tiekėjui mokėtų dvinarę kainą, kuri būtų apskaičiuojama pagal Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, ją taikant rezervinės šilumos galios užtikrinimo paslaugos teikimo sutartyje nustatytai rezervuojamai galiai. Taip pat siūloma, kad sveikatos priežiūros įstaigų, kurioms būtina užtikrinti nenutrūkstamą šilumos tiekimą, sąrašą nustatytų sveikatos apsaugos ministras.</p> <p>4. Įstatymo projektu siekiama vartotojams teikti informaciją apie šilumos tiekimo sistemos energinį naudingumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį šilumos tiekimo sistemose, įtvirtinti teisę šilumos vartotojams nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį ir atjungti viso pastato šildymo ir (ar) karšto vandens sistemos įrenginius nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos tuo atveju, jeigu centralizuota šilumos tiekimo sistema neatitinka efektyvaus centralizuoto</p>

	šilumos tiekimo sistemos kriterijų, nurodytų Įstatymo 2 straipsnio 10 dalyje.
III. Priemonių kaštai	Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės ir (ar) savivaldybių biudžetų lėšų nereikės.
IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus Įstatymo projektą būtų išspręsta Šilumos ūkio įstatymo nuostatų kolizija dėl šilumos punktų nuosavybės ir šilumos punktų, priklausančių šilumos tiekėjams, sąnaudų padengimo reglamentavimo, sudaryta galimybė šilumos vartotojams pasirinkti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją (eksploatuotoją) konkurencinėmis sąlygomis.</p> <p>Įstatymo projekto nuostatomis būtų išvengta ginčų tarp šilumos tiekėjų ir sveikatos priežiūros įstaigų, naudojančių šilumos tiekimo sistemą kaip rezervinį šildymo būdą.</p> <p>Šilumos vartotojams bus teikiama informacija apie šilumos tiekimo sistemos energinį naudingumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinę dalį šilumos tiekimo sistemose, įtvirtinta teisė šilumos vartotojams nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį ir atjungti viso pastato šildymo ir (ar) karšto vandens sistemos įrenginius nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos tuo atveju, jeigu centralizuota šilumos tiekimo sistema neatitinka efektyvaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos kriterijų.</p>

Išsamesnė informacija apie Įstatymo projektą pateikta Įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

Įstatymo projektas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai ir Europos Sąjungos teisės aktams.

Įstatymo projektas buvo teiktas išvadoms gauti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, Lietuvos būsto rūmams, AB Vilniaus šilumos tinklams ir paskelbtas TAIS (TAIS Nr. 21-24251 ir Nr. 21-24535). Gautos išvados įvertintos teikiamame Įstatymo projekte. Argumentai dėl išvadų, į kurias Įstatymo projekte nebuvo atsižvelgta, teikiami derinimo pažymoje. Visuomenės pastabų negauta.

Teikiamas Įstatymo projektas svarstytas 2021 m. lapkričio 9 d. tarpinstituciniame pasitarime.

Gautos Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos įvertintos teikiamame Įstatymo projekte ir darbo tvarka suderintos su Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės specialiste.

Įstatymo projektas ir jo lydimieji dokumentai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Įstatymo projektą parengė Energetikos ministerijos Energetikos konkurencingumo grupės (vadovas Karolis Švaikauskas, tel. +370 670 39 352 el. p. karolis.svaikauskas@enmin.lt) patarėja Vida Dzermeikienė, tel. +370 658 42 175, el. p. vida.dzermeikene@enmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Įstatymo projektas, 3 lapai.
3. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
4. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 11 lapų.
5. Direktyvos 2018/2001 ir nacionalinių teisės aktų atitikties lentelė, 4 lapai.
6. Derinimo pažyma, 6 lapai.
7. Gautos išvados, 30 lapų.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvados, 3 lapai.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys

V. Dzermeikiene, tel. +370 658 42 175, el. p. vida.dzermeikene@enmin.lt